

Published by
BYELORUSSIAN-AMERICAN
ASSOCIATION, Inc., U. S. A.
and BYELORUSSIAN
CANADIAN ALLIANCE

Беларус

ГАЗЕТА БЕЛАРУСАУ ПАУНОЧНАЕ АМЭРЫКІ BIELARUS — BYELORUSSIAN NEWSPAPER OF NORTH AMERICA

Год XVIII. № 127.

Лістапад 1967.

NEW YORK — TORONTO

November 1967.

Vol. XVIII. № 127

ЯКУБ КОЛАС У НОВЫМ СЪЯТЛЕ

3-га лістапада сёлета споўнілася 85 год ад нараджэння вялікага беларускага паэты й пісьменьnika Якуба Коласа. Гэтыя важныя ўгоды адзначаем зъмешчаным ніжэй артыкулам.

Успаміны літаратураведа Юльяна Пшыркова „Незабудыя сустрэчы”, надрукаваныя ў чэрвенскім нумары „Польмі” — неацэненая крыніца для пазнання некаторых важных мамонтаў з жыцця і творчасці Якуба Коласа. Юльян Пшыркові, карыстаючыся поўным даверам свайго ўлюбленага паэты, над творчасцю якога систэматычна працаваў ад 1940 году, перахаваў у памяці ў ціперака зафіксаваў у друку колькі важных і цікавых мамонтаў з жыцця і выказаванняў Якуба Коласа, якія паказваюць яго ў зусім іншым съясле, чымсья можна яго ацэніваць на аснове ягоных твораў і афіцыйных выказаванняў у найбольш крэтычных для яго гадох. Юльян Пшыркові сваймі успамінамі добра дапаўняе мэмурную книгу Максіма Лужаніна „Колас расказвае пра сябе”, у якой якраз няма таго асабліва важнага, што знаходзім у успамінах Пшыркова. Відаць, або Колас быў не ўва ўсім эчырым і адкрытым перад Лужанінам, або Лужанін, дзеля зразумелае асьцярожнасці, шмат што, пра што чую ад Коласа, затаіў у сваёй книзе.

З успамінаў Пшыркова перш-наперш даведваемся пра пагляд Якуба Коласа на вядучых нашаніцай і „Нашу Ніву”, выказаны ім у пачатку 1940 году, калі „Наша Ніва” афіцыйна ўважалася нагэтулькі праукундай, што нельга было назагул пра яе ўспамінаць у друку ні добрым, ні благім словам.

Пасыльня заняцця Заходнія Беларусі савецкай арміі у верасні 1939 году, органы НКВД арыштавалі ў Вільні, разам з іншымі беларускімі дзеячамі, доўгагодавага рэдактара „Нашай Нівы” Аляксандра Уласава можа паслужыць моцным аргументам для літаратара і гісторыкаў, што староўща дамагчыся рэгабілітацыі „Нашай Нівы” і яе чыншаніцай Уласаву і Антону Луцкевічу.

З успамінаў Пшыркова даведваемся, што ўжо спад арышту Аляксандар Уласав пераслаў быў ліст Янку Купалу з просьбай заступіцца за яго. У ўспамінах ясно, што Купала праўляў заступіцца за свайго нашаніцага старэйшага супрацоўніка й асабістага прыяцеля ці не. У кожным выпадку, хутка пасыльня гэтага Аляксандар Уласав і Антон Луцкевіч быў расстрэляны ў падвалах НКВД.

Але важная для нас афона Коласа, якую ён выказаў Пшыркову пра Уласава ў „Нашу Ніву”. Пшыркові інфармуе: Колас „пачаў гаварыць пра Уласава зь вялікай павагай, называў яго чесным і сумленіным працаўніком на ніве народнай асыеты. Аляксандар Мікітавіч, — сказаў ён, — намог мне і многім іншым маладым паэтам узьміці на літаратурную сцежку. За адно гэта ён варты нашай павагі й памяці”.

Пра газеты „Наша Доля” й „Наша Ніва” сказаў Колас вось што:

ПАДЗЯКА

Аддзел БАЗА ў Нью Джэрзі ахвяраваў 266 далираў на Выдавецкі Фонд „Беларуса”. Гэта ўжо другая выдатная ахвяра гэтага Аддзелу БАЗА на „Беларуса”. Летас, прыблізна год, гэты Аддзел БАЗА ахвяраваў быў на Выдавецкі Фонд „Беларуса” 300 далираў. Мы вельмі ўдзячны Аддзелу БАЗА ў Нью Джэрзі ягоным Управе за выдатную ў систэматычную данамогу для супольнай спрыві ў складзе іншымі Аддзелы БАЗА пайсыці за ягоным прыкладам.

Выдавецства „Беларуса”

„У гэтых газетах я супрацоўнічаў разам з Янкам Купалам і іншымі пісьменьнікамі. З Купалам мы дапусцілі недараўальну слабасць, публічна ў друку ахялі свою дакастрычніцу творчасць, але хіба выкінем тое, што прайшло праз душу й сэрца, што зъяўляецца чысцінай уласнага жыцця”.

Партыйныя органы выстаялі юць сяняні Якуба Коласа сваім высокім аўтарытатам ды паклікаюцца на яго ў цім пытаньнях. Тады гэты Коласаў пагляд на „Нашу Ніву” ў янгала рэдактара Аляксандра Уласава можа паслужыць моцным аргументам для літаратара і гісторыкаў, што староўща дамагчыся рэгабілітацыі „Нашай Нівы” і яе чыншаніцай.

З успамінаў Пшыркова таксама даведваемся пра, здавалася-б, няверагодны факт, што ў 1925 годзе ГПУ рабіла вельмі грунтавы пэраратрас на кватэры Якуба Коласа й што пры пераратрасе гэтым прысутнічала падкамісар пагромны крэтык Лукас Бэндэ. Прайда, сам Бэндэ ўгутарцы з Пшырковам у 1948 годзе ў Вільні заявіў, што прысутнымі пры пераратрасе быў ян, а хтосьці другі. Пшыркові, аднак, не паверыў гэтому, цвердзічы: „Бэндэ так падрабязна й мальчыніча расказаў, як той другі з уменнем і прафесійным майстэрствам выступіў сцены, узьнімаў масыніцы, што трэба было ўсе гэта бачыць самому”. Інфармація Пшыркова пра гэты пераратрас не ўспамінаў. „Мне яго маўчаныне съветчыць пра многае”, — робіць вясна Пшыркову.

Калі ў 1955 годзе, за год перад змерці пасты, Пшыркову запытаўся ў Коласа пра Бэндэ й ягоную ролю ў літаратурным жыцці давеннага часу, Колас адказаў: „Што датычыцца Бэндэ, то ён проста дзіцячы час. Многа ён напісаваў усім нам крыўі, а найблізіць мене, але ён іні горыші і на лепішы за іншых. Такіх, на вялікі жаль, было — ой, як многа. Нашы напішадзім майстэрствам выступіў сцены, будуць думаць адно, як мы гэтым узьнімаў масыніцы, што трэба было ўсе гэта бачыць самому”. Інфармація Пшыркова пра гэты пераратрас — вельмі важная дэталь на толькі ў біографіі Коласа, але і ў палітычных дачыненіях у БССР у гэтым часе. 1924-ы, 25-ы й 26-ы гады — гэта, як ведама, гады найбольшага ўздыму беларускага нацыянальнага жыцця і пагадчанія наўгароднай свабоды для нацыянальнай дзеянасці ў БССР. Калі-ж у гэтым часе ГПУ рабіла пераратрас у Коласа, ды гэта съветчыць, у якой вялікай апазыцыі быў ён да савецкай улады.

Як ведама, Купала й Колас абулікавалі быў ў 1930 годзе адкрытыя лісты, у якіх ганьбілі ўсю сваю ранейшую творчасць і ўвесі беларускі нацыянальны рух. Прайда, ні тады, ні потым нікто ня верыў, што гонілі лісты былі напісаныя з уласнае волі абодвух паэтў. Пасярэдня пасыветчылі гэта ў саміх бальшавікі, бо ціперака гонілі лісты наветне ўспамінаюцца. Яны наветне перадрукаваныя ў апошніх юбілейных выданнях „Збору твораў” Купалы і Коласа. Але дагэтуль на

ЦІ МАЕ БССР РОУНАСЬЦЬ?

З нагоды 50-годзідзя Кастрычніцкага рэвалюцый, якая, кажуць нам, дала беларускаму народу дзяржаўнасць, сувэрэннасць, незалежнасць, глянья, ці дала гэтую рэвалюцыю Беларусі роўнасць. Глянья на гэтае пытанье з гэлішча на палажэнне беларускай нацыянальной культуры, раўнуючы да культуры суседніх рэспублік Украіны і Расеі.

Паводле часапісу „Коммунист Беларуссии”, што ў сваім верасенскім нумары зъмясціў перадавіцу пад загалоўкам „Прыклад развязаныя векавога пытання”, Беларусь: быццам-бы, маюць роўнасць: яна скланаеца ў перадавіцы ўва ўсіх склонах. Аднак, калі п'яцісці вочы зь перадавіцы „Коммуниста Белоруссии” на стан беларускай нацыянальной культуры, услыхацца ды ўдумаці ў рабіцнасці, малюнак раптам мяняецца: колеры ружовыя стаюцца камалутнамохітмі ў панурымы.

Беларусь, бязумоўна, меншяя, чымся Расея ці Украіна. Дык няхай тады ейныя часапісы былі-б пратарціянальна мешчылі, але чаму яны забароненыя наагул пойнасці? Бяз іх-ка нельга ўдумаці пра сапраўднае развязаные нацыянальнае культуры!

На прыклад Украіны, дарочы (хоць ніколі на прыклад Расеі), часта спасылаюцца беларускія савецкія аўтары, калі пішуць пра настачыўшыя нацыянальныя культуры. Ніхойцца яны толькі аднаго — і галоўнага: плаособных выпадкаў не абгульняюць у прыкладове пытанье: Чаму статус беларускай нацыянальной культуры (а гэтым і ўса беларускія савецкія „сувэрэннасці”) не тае саме катэгорыі, як сувэрэннасць расейская нацыянальнае культуры?

На прыклад Украіны, дарочы (хоць ніколі на прыклад Расеі), часта спасылаюцца беларускія савецкія аўтары, калі пішуць пра настачыўшыя нацыянальныя культуры. Ніхойцца яны толькі аднаго — і галоўнага: плаособных выпадкаў не абгульняюць у прыкладове пытанье: Чаму статус беларускай нацыянальной культуры (а гэтым і ўса беларускія савецкія „сувэрэннасці”) не тае саме катэгорыі, як сувэрэннасць расейская нацыянальнае культуры?

На прывітанні, якое юбілейны плёнум праўлення творчых саюзаў Беларусі пасля 23 кастрычніка сёлета Цэнтральному Камітэту КПСС, Прэзыдзіуму Вярхоўнага Савету СССР і Савету Міністраў СССР сказана, між іншага, і гэтак: „Беларускія пісьменнікі й мастакі, архітэкторы, работнікі тэатру і кінематаграфіі не ўяўляюць свае нацыянальныя культуры (а гэтым і ўса беларускія савецкія „сувэрэннасці”) не тае саме катэгорыі, як сувэрэннасць расейская нацыянальнае культуры».

Сказана вельмі правильна ў вельмі актуальна. І гэта трэба было-б узяць як праграму на 51-шы год савецкага ўлады на Беларусі. Рэспубліка бо, што дала мілён байкоў на франты змаганьня з гітлерарцамі, што заплаціла „хождым” за перамогу над імі, мусіла-б з гэткай-же адвагай, з якой пушчала ў вадхон варожыя эшталёны, пусыціць у вадхон і туго наядоўшыца, ад якой усыцяж першпіць беларускай нацыянальной культуры.

НОВАЯ САВЕЦКАЯ ВУДАЧКА

Неяк напрыканцы леташняга года ў ньюбрэнсвіцкай газэце „Дэйл Гом Ньюс” быў зъмешчаны дзволі вялікі артыкул. Аўтар артыкулу Крываручка стараўся дасвядчыць, што дзіцячы час, Калас адказаў: „Что відзеўшыся на падаўнінне з выдавецкай справай, а значыцца ў зыгнанія нацыянальнай культуры, у братній Украіне. Чытайма ў даведніку „Мовозвіт” (часапіс на украінскай мове), „Містецтво” (часапіс на украінскай мове), „Радянське літературознавство” (часапіс на украінскай мове), „Народна творчість тэатраграфія” (часапіс на украінскай мове).

Прыведзеныя Пшырковам факты каштоўныя тым, што яны паказваюць нам крыўі, а найблізіць мене, але ён іні горыші і на лепішы за іншых. Такіх, на вялікі жаль, было — ой, як многа. Нашы напішадзім майстэрствам выступіў сцены, будуць думаць адно, як мы гэтым узьнімаў масыніцы, што трэба было ўсе гэта бачыць самому”.

Інфармація Пшыркова пра гэты пераратрас не ўспамінаў. „Мне яго маўчаныне съветчыць пра многае”, — робіць вясна Пшыркову.

Прыведзеныя Пшырковам факты каштоўныя тым, што яны паказваюць нам крыўі, а найблізіць мене, але ён іні горыші і на лепішы за іншых. Такіх, на вялікі жаль, было — ой, як многа. Нашы напішадзім майстэрствам выступіў сцены, будуць думаць адно, як мы гэтым узьнімаў масыніцы, што трэба было ўсе гэта бачыць самому”.

Некалькі месяцаў пра Вагонэра на было чуваць нічога, ня лічачы таго, што ён разгрэзіццаў праваслаўных сирод іншага неправаслаўных. Тады пішуць, што Вагонэр мае здабудаць для іх прыгожу царкву.

Некалькі месяцаў пра Вагонэра на было чуваць нічога, ня лічачы таго, што ён разгрэзіццаў праваслаўных сирод іншага неправаслаўных. Тады пішуць, што Вагонэр мае здабудаць для іх прыгожу царкву.

Некалькі месяцаў пра Вагонэра на было чуваць нічога, ня лічачы таго, што ён разгрэзіццаў праваслаўных сирод іншага неправаслаўных. Тады пішуць, што Вагонэр мае здабудаць для іх прыгожу царкву.

Некалькі месяцаў пра Вагонэра на было чуваць нічога, ня лічачы таго, што ён разгрэзіццаў праваслаўных сирод іншага неправаслаўных. Тады пішуць, што Вагонэр мае здабудаць для іх прыгожу царкву.

Некалькі месяцаў пра Вагонэра на было чуваць нічога, ня лічачы таго, што ён разгрэзіццаў праваслаўных сирод іншага неправаслаўных. Тады пішуць, што Вагонэр мае здабудаць для іх прыгожу царкву.

Некалькі месяцаў пра Вагонэра на было чуваць нічога, ня лічачы таго, што ён разгрэзіццаў праваслаўных сирод іншага неправаслаўных. Тады пішуць, што Вагонэр мае здабудаць для іх прыгожу царкву.

B I E L A R U S

Byelorussian Newspaper of North America

Published monthly by

BYELORUSSIAN-AMERICAN ASSOCIATION, Inc.

and BYELORUSSIAN CANADIAN ALLIANCE

Address in U.S.A.: 166 — 34 Gothic Drive, Jamaica, N. Y. 11432.

Address in Canada: Byelorussian Canadian Alliance

524 St. Clarence Avenue Toronto 4, Ont.

Subscription \$ 6.00 yearly.

БЕЛАРУС — Беларуская газета Паўночнае Амэрыкі
Выходзіць месячна.

Выдаючы: Беларуска-Амэрыканська Задзіночанне

й Згуртуваньне Беларуса Канады.

Выпіска з перасылкою — 6 дал. на год.

ЮБІЛЕЙ КУПАЛЫ І КОЛАСА У ЧЫКАГА

Чужак-дзікун, крываю ўпішысь сівежай,
Запрог цябе ў няволю, ў батракі
І тва маці-бацьку ўчыну рэжа,
Жывую рве на часць, на кускі.
Сыноў тваіх расцеяў на ўсім сівеце,
Як птушак ястреб з гнёздам разагнаў;
Бацькі дзяцей, а бацькоў сваіх дзеци
Сядро магіл шукаюць і канану.
І мерцвякоў знаходзяць... А жывыя...

Гэтак у мастакім уяўлены й чырвонікі Купалы ярка зарысаваўся абраз бальшавіцкай рэвалюцыі і яе вынікі на 50 годзе паняволення беларускага народу.

У прыгожай залі Беларускага Цэнтра пры Фуллертон вуліцы ў Чыкага, удэкораванай беларускім нацыянальнымі эмблемамі, народнымі арнаментамі, жывымі кветкамі, красавілі перад зіўшошымі Беларусамі Чыкагу, патроты волатаў беларускага адраджэння — Янкі Купалы І Якуба Коласа. Направа, уздоўж сіціны на вялічным стондзе, ізноў стройна прыбраным пад патранатам падабізна пастаў, раскінуўся шматлікіх іх творы ды розныя дасьледваныя многіх аўтараў. Былі паказаныя наўсет калекцыі паштовых марак, выдадзеных у чэсць Янкі Купалы І Якуба Коласа. Адным словам, у залі чуўся жывы дух прапошка беларускага адраджэння...

Постаці іх і жыцьцёў баяўшчылаў узвакрашаў у прадуманым дакладзе др. Станіслава Станкевіча. Слухачы проста застылі ў сваёй узвaze. Ясныя ды бойкія слова да-кладчыка траліяюць да перакана-нняй і пачуцьцяў. Вось яны ба-цаць у ілюстрацыйных вобразах прэлегента жывога Купалу, які це-раз сваю паэзію будзіць селяніна-мужыку да самапазнання сваёй чалавечай годнасці; вось пад цу-дадзеінымі клічамі паэты ўзыняліся вялізная грамада мужыкоў у ма-гутным паходзе да першай намечанай мэты „людзьмі званица“. Ня зломіць іх варожая сіла з усходу ды захаду. Пад нагамі прадцоўных сілаў хістаецца маскоўская царская імперыя. Цяпер паэта ставіць пе-рад прабуджаным народам наступную мэту: нацыянальнае самавыз-нанчэнне. Ен кліча народ на сваё нацыянальнае веча, каб на разва-лінах маскоўскай імперыі адбуда-ваць разбураны будынак сваёй не-залежнай дзяржавы. „На сход, на ўсценородныя грозны, бурны сход ідзі аграблены, закованы народ“ — кліч паэта. „Аб вечным катавань-ні, зьдзеку далажы, і пакажы на курганы і на крэды... Як ганілі проч цары з радзімае зямлі. І як крываюць раскаваныя рабы“ — бальшавікі...

І Купала не адзін. Апрача ін-шых, побач яго ягоны спадарожнік і равеснік Якуб-Колос — запра-дны колас беларускай зямлі. Вось ён пасвойму кліча народ: „Браты! вялікая дарога чакае нас і роны: край. Настала жніва, працы многа, наўку зерне засярай! Насенне сьвет — у змроку дрэмле наші мілы край, наш родны кут. Няхай ўваскрасніцу нашы землі, няхай асьвеецца наші люд! Дапомаж Бог нам у прыгодзе!... ні царскі біч, ні прыглы хам. Хай будзе лад у сваёй гаспадзе ствараць народ-ўла-дарапаць сам!“

Але раскаваны з рабства хам паняволі Беларусь, устанаўляючы новае рабства. Рабства нячуванае, якое мае быць усладленае паэтамі, будзіцелямі народу да свободы. І пішуць паэты празь сълзы даніну бальшавіцкай дыктатуры й яе пра-вадыру-Сталіну, партыі І Маскве. І гэта ўжо не паэзія, але верша-складаныя, мізэрнае трубадурстваў славаслоў, бяз сэрца, бяз жыцця, як бяз сэрца, бяз жыцьця ёсьць бальшавіцкая няволя. Часамі славаслоўныя паногірыкі гучыць іза-нічна, насымешліва: „Табе, правадыр, мае песні і думы, і чырвоні,

ДА 50-БІХ УГОДКАЎ БНР

НАПЯРЭДАДНІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ РЭВАЛЮЦІІ

Савецкая гісторычна й палітычна літаратура ў дачыненіі да падзеяў беларускага нацыянальнага руху 1917 і наступных гадоў займае яшчэ ў сяняня груба тэндэнцыйныя пазыцыі. Літаратура гэта або хвалішце ў выкрыўляе факты гэ-ных падзеяў, падаючы іх у выгадным для савецкай нацыянальнай палітыкі сывяtle, або прамоўчавае іх зусім. Найсвязкайшым прыкладам першага мэтаду — тэндэнцыйнага хвалішавання — артыкулы пра 1917-18 гады ў Беларусі Вадзімі Круталевіча, што сёлета ў ле-тасі друкаваліся ў „Полым“ І ін-шых савецкіх часопісах. Клясычным прыкладам мэтаду другога — поўнага прамоўчанья падзеяў на-цыянальнае пры пераўяўліванні падзеяў бальшавіцкага руху генага часу ў Беларусі — сівежы арты-кул Міхася Шкляра „Напярэдадні рэвалюцыі“, што надрукаваны ў лі-пенскім нумары „Полым“.

Міхас Шкляр, шырака насьвятаючы дзейнасць Менскага Савету І Паўночна-Заходнія камітэту РСДРП(б) у другой палавіне 1917 году, зусім прамоўчава куды шы-рэйшую тады дзейнасць беларус-кіх палітычных органаў у Менску, не ўспамінаючы навет назовай гэ-ных органаў. Свой артыкул Міхас Шкляр канчае маментам стварэння 26 лістапада 1917 году ў Менску Абласнога Выкананчага Камітэту Саветаў, цвердзячы, што „з гэта-га часу пачалася новая падласа ў гісторыі беларускага народу“.

Можа яна і ўзпраўды пачалася гэная, новая падласа ў гісторыі беларускага народу, але была яна створаная на руках беларускага народу. Вельмі красамоўна пачы-вае жгас гэта ў сам аўтар артыкулу „Напярэдадні рэвалюцыі“ Міхас Шкляр. Пра палітычныя сілы, што дзейлі ў складзе наступных фазы: самавы-значэнне — аўтаномія — федэральна ў складзе дэмакратычнае Ра-сеi — і ўжо ў 1918 годзе, поўная дзяржава ў незалежнасць і су-воннасць Беларусі.

Пэрыяд звяздаў і тварэння агу-лініянальных органаў адчы-нія 25 сакавіка 1917 году ў Менску звязда Беларускай Сацыялістычнай Грамады, які адрэзу-ж спалучаецца з першым агулінаніянальным звяздам беларускіх організа-цый і дзеячоў. У выніку свае пра-цы 25-27 сакавіка звязда стварае агу-лініянальны орган — Беларус-кі Нацыянальны Камітэт. Абвеш-чаная праграмная докладація Бе-ларускага Нацыянальнага Камітэту ў першым сваім пункце заяўляе: „Прызнаючы найлепшай формай

дзяржава ўладу Ра-сеi федэратыў-на-домакратычную распубліку — звязда лічыць патрабаваць аўтаномія адбудаваныя Беларусі ў граніцах Ра-сеi, у якіх было- забяспечанае вольнае разыўціцё ў поўнай пра-ві іншым народам, жывучым на Беларусі“.

Неабходна гэта адцеміць, што беларуская палітычна думка ў гэ-чым часе далей за патрабаваны аўтаномія Беларусі ў складзе дэмакратычнае Ра-сеi яшчэ на ўпілі. Навет Першы Усебеларускі Кангрэс у сінені 1917 году абвесціў Беларускую Народную Распубліку ў федэральнай звяздзе з дэмакратычнай Ра-сеi. Пытанне аддзінства і су-воннасці Беларусі ўсплыло на парадак дні адно ў 1918 годзе ўзнішло свае юрыдычнае сформу-ліванье ў Акце 25 сакавіка 1918 году.

У ліпені адбываецца ў Менску звязда нацыянальных арганізацый і партыяў, які ператварае Беларус-кі Нацыянальны Камітэт у Цэнтральную Раду Беларускіх Арганізацый і Партияў. На працягу ве-расыні - каstryчніка адбываючы нацыянальныя вайсковыя звязды, якія прыводзяць да стварэння Цэнтральнае Беларускага Вайсковага Рады. Пад кансцістка-ца з цэнтральнай арганізація-цай і Партияй ў вадзіны нацыяналь-на палітычны орган — Вялікую Беларускую Раду.

У 6-ым пункце сваёй адзовы „Да ўсіх Беларускага Народу“ Вялі-кую Беларускага Рады асу-вічыла ў заявіла:

„Выкананецце стаўлення гісто-рэйца піперака заданы можа толь-кі ўлада, выбраная самім беларус-кім народам. Толькі яна зарганізуе беларускі народ у вялікую сілу, здольную адстаяць ягоныя нацыя-нальныя права.“

Каб стварыць такую ўладу ў цэн-тры і на месцах, каб заваяваць бе-ларускому народу належнае яму месца ў сім'і народаў — склікае-ца на 5-га сіненія (стагоды сты-ло) 1917 году Звязд прадстаўнікоў усяго беларускага народу ў горадзе Менску”.

Скліканы ў вызначаным вышэй часе Першы Усебеларускі Звязд у Менску, які ў гісторычна-па-літычнай літаратуре пазынішы-ага часу пачаў штораз часцей называецца Першым Усебеларус-кім Кангрэсам, стаўся першым і найблізі вызначальным этапам беларускі нацыянальной рэвалю-ції. Ідэйная, палітычная юры-дичная перавага беларускай нацыя-нальной рэвалюцыі над рэвалю-ційскай бальшавіцкай галоўнай ў тым, што былі апошнія, як сцвярджаю-ще і савецкія курынцы, была пры-несеная ў Беларусь звонку, з Ра-сеi, і галоўна на штыхах савецкай ар-мії, дык першыя, гэта значыць, бе-ларускай нацыянальной рэвалю-ціі была кроўнай справай самога беларускага народу ў ягонымі ру-камі творанай. Ст. Станкевіч

З А М А Ў Л Я І Ц Е
КАЛЯДНЫЕ І НАВАГОДНІЕ
ПАВІНІШАВАНЫІ
ПРАЗ ГАЗЭТУ

Замік траціць грошы на купля-ніе віншавальных картак і паш-товаў маркі, а таксама ѹ дарагі час-на падпісаніе ѹ выпісаніе ад-расоў дзеля калядных і на-вагодніх павінішаваній, ра-м зрабіць гэта настартаваць на нашай газэце, зъяўшчычоў сваё прозвішча пад супольным павінішаваннем.

Ад іміых, што да 30 лістапада пышиліца на 10 даляраў на адрыс газэты „Беларус“ на гэту мэту, будзі ў сёлетнім сіненікам нумараў газэты зъменічанае прыгожа аформлене, як і ѹ мінульым годзе, супольные калядные ѹ на-вагодніе павінішаваные Святое, Прыя-цілі ў Знаёмы.

Робячы гэта, Вы дапаможаце матарыяльна нашай газэце, якая апошнім часам знаходзіцца ў цяж-ким грэховым палажэнні. Присла-нія Вам гроши за павінішаваніі будуть намі разглядацца, як Ваша ахвяра на Выдавецкі Фонд „Беларус“.

А Д Р Э Д А К Ц Ы Г

Наступны калядны нумар „Бе-ларус“ выйдзе ў павінішавальным разымеры (на 8 бачынай) з чарговым 2-гім нумарам Літаратурнага Да-датку „Д а л я г л я ды“.

УГОДКІ КУПАЛЫ І КОЛАСА У КЛІУЛЕНДЗЕ

Аддзел БАЗА ў Кліўлендзе ў си-боту 4 лістапада адмысловым ве-чарам адзначыў 85-ы ўгодкі ад на-ралэнія Янкі Купалы І Якуба Коласа. Вечар адбыўся ў залі Беларускага Грамадзкага Цэнтру (пад царквой) пры значным уде-ле мясоўых Беларусаў, а таксама прадстаўнікоў ад Аддзелу БАЗА ў Дэтройце.

Адмыслова запрошаны дзеля гэ-тага мэты з Нью Ёрку д-р Ст. Стан-кевіч выступіў на вечары з абышыр-ным і грутоўным дакладам пра творчасць Купалы І Коласа ў іх-ную эпахіальную ролю на толькі І ў літаратурным, але й агулінаніяльным ды палітычным беларускім руху. Дакладчык перакон-ліва давёў, што хоць абыдвы паэты

гімну: „Мы выйдзем шчыльнымі радам!“

Пасля дакладу адбылася мас-такая частка. Праф. М. Куліковіч пры ўзделе сцяпавачак Надзеі Гра-дзі Ганні Брушкевіч змот прадаман-страваць творчасць Янкі Купалы І Якуба Коласа ў шматлікіх песь-нях, як „Дайце мне волю“, „Ты прыйдзі!“, „Вясіннянка“, а таксама народных, якія былі натхненымі для абыдовых паэтаў.

Песні дапаўняюць рэчытаты-дэкламацыі твораў Янкі Купалы І Якуба Коласа. „Родны край“ Я. Коласа ў выкананні Ірэнты Мароз, уркучу з памы: „Сымон Музыка“ — Ванды Махнавіч, і Мікодыма Жы-зынскага верша Я. Купаль. „Свай-му народу“. Акадэмія закончылася агульным сълевам нацыянальнага

В. Пануцкевіч

гэта падтрымліваецца

БЕЛАРУС, № 127 — 1967.

3

У ПАРАХВІ СЬВ. КІРЫЛЫ ТУРАЎСКАГА У БРУКЛІНЕ

Царкоўная Рада Паraphві Катэдральнага Сабору Св. Кірлы Тураўскага ў Брукліне склікала Агульны перавыбарны сход паraphвінаў у нядзелью 29 кастрычніка сёлета.

Хаця Царкоўная Рада склікала гэты сход без паразумлення з Архіпіскапам Васілем — настаяцелем Катэдральнага Сабору Паraphві Св. Кірлы Тураўскага, то аднак Уладыка Васіль не пярэчыў гэтаму. Наадварот, ён звязнуўся да ўсіх паraphвінаў з пісмовым заклікам прыняць удзел у гэтым сходзе, бо верыў, што ўсе разам, сабраўшыся на сходзе, у духу братнія любові належна амбікуюць недастаткі ў паraphві ѹзнайдуць спосбы паправіць ўсё благое ды наядзіць наўмальнае царкоўнае жыццё.

Сталася, аднак, інакш. Пасылья Божае Службы шмат якія паraphвіяне не маглі зайдзіць ў залю пад царквой, дзе меўся адбыцца сход, бо дзвіверы быўшы застаўленыя сталамі, а пры іх быў сп. сп. Міхась Бразоўскі, Васіль Захаркевіч, Пётр Мельяніковіч і Кастусь Мярляк. Яны вырашалі, хто можа ўзайміць ў залю на сход, а хто не. Паводле іх, на сходзе мог быць толькі той, хто аплаціў сяброўскую складку беспасярэдна Царкоўнай Радзе. Тымчасам шмат якія злажкі свае складкі Уладыку на ўтрыманье з гэлдзінча на тое, што Царкоўная Рада два гады таму спыніла плаціць Уладыку на ўтрыманье, дзеіла супраць Правячага Япіскапа, якія прызначалі япіскапам Управы Амэрыканскай Юрыдыкцыі БАПЦ Царквы, самавольна вылучыла не-калькі паraphвінаў з паraphві, якія краўлася царкоўнымі правіламі ў сваёй дзейнасці ѹнагул на руспілася пра добро Царквы. Гэтых паraphвінаў у залю на сход не пушчалі, а хто з іх жадаў узайміць, быў сілою паўстрыманы.

Узінкля віліке абураныне сярод паraphвінаў з прычыны гэтага нябываўлага паступку. Уладыка Васіль яшчэ раз заклікаў да парадку, аднак арганізаторы сходу зыгнаравалі ягоную пра-

сьбу ѹ свайго наслідка на спынілі. З увагі на тое, што нельга было ўстанавіць парадку, Уладыка Ва-сіль развязаў сход. Прыветамі, што дасюleshnія Царкоўная Рада пад старшынствам сп. Янкі Казльякоўская скончыла сваю кадансію ѹ дзейнасці, ды вызначыў Камісію ѿ складзе сп. сп. Барыса Данілюка, Пётры Манькоўскага, Аляксандра Міцкевіча, Міхася Тулейкі і Янкі Яновіча, якія мае выконваць функцыі Царкоўнай Рады да часу склікання агульнага сходу паraphвінаў.

Далей Уладыка Васіль папрасіў усіх вярнущца ѿ Царкву, куды ярыбылі тыя, што, паводле старой Царкоўнай Рады, на мелі права быць на сходзе, а таксама ѹ тыя, што не пажадалі быць на сходзе ѿ тыхіх абставінах, хоць і быўшы дапушчаны да ўдзела ѿ ім. У Царкве з Уладыкам Васілем было каля 50 асобаў, а шмат якіх з іх мелі ўпачнаваны на ўдзел у сходзе ад сваіх родных і знаёмых. Пасылья кароткай гутаркі ѹ супольнай малітвы ўсе яны паехалі дамоў.

Тымчасам тыя, што засталі ѿ залі пад Царквою, свой сход пра-водзілі. Айцец Юры Абромскі благаславіў гэты сход і брай у ім ўдзел ад пачатку да канца, не зважаючы на распаряджэнне Архіпіскапа Васіля. Новую Царкоўную Раду ѿ камплектавалі амаль што ѿ дасюleshnі складзе, пайменна: сп. Янка Казльякоўскі — старшыня, сп. сп. Міхась Бразоўскі, Лявон Лейкоўіч, Пётр Мельяніковіч, Кастусь Мярляк, Васіль Шчэцкі, Васіль Юрэвіч і Пётр Саўчыц — сябры Рады (апошні ѹ ёсць навет паraphвінам паraphvі).

У наступную нядзелью 5 лістапада Архіпіскап Васіль з амвону адвесці ѹ зінцыці святарскага сана з а. Юрага Абромскага, а на сябры „новае Царкоўнае Рады” наложкі пакуту, вылучаючы іх ад паraphvі да часу, пакуль яны не пакаяцца ѿ сваіх паступках супраць Правячага Япіскапа ѹ Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царкве.

Япіскапальная Управа БАПЦ

У ЧЭСЬЦЬ КАМПАЗЫТАРА М. КУЛІКОВІЧА

З прычыны выхаду нотаў для акардыёну „Родныя Матыўы”, якія апрадаваў высока паважаны праф. М. Куліковіч, кліўлендскі Аддзел моладзі пастанавіў наладзіць аўтару гэтага выдання прыніць. На запросіны адгукнуўся ѹ іншыя асяродкі, а асабліва Дэтройт і Таронта з Ашавай. У суботу 2-га верасня выдаўся вечарына. Прывезеныя госьці ѹ тутэйшым весела пагулялі пад аркестру сп. Б. Лішчонка з Ашавы (Канада).

На вечарыну прыбыў таксама із сваёй спадарынія Надзея Градэ і праф. М. Куліковіч. Аркестра грала вельмі добра, а кіраўніку належыцца падзяка за беларускі мэлодычны ѹ добра падрхтойт. Сустрочы знаёмых і розныя весткі з беларускага жыцця цешылі прысутных, а асабліва было прыемна бачыць зноў дызе беларускія кружлікі: адну выдала сама Надзея Градэ із сваімі песьнямі і Барбара Верхбаловіч, а другую выдала ѿ Канадзе „Пагоня” з песьнямі Барбary Верхбаловіч і Сяргея Шульгі. Вечарына ѹ прыменай сяброўской атмасфэры засягнулася да познае ночы, але, хоць і на хочачы, мусілі разыходзіцца, бо рана Багаслужба, а пасыла Банкет.

У нядзелью, 3-га верасня, а 1-ай гадзіні папаўдні распачаўся Банкет. Перапоўненая залія моладзі і старшынамі праспівалі малітву, а айцец Аляксандар багаславіў сталь. Кіраўнік кліўлендскага Аддзелу моладзі Ул. Дунец прывітаў прыезных гасцей і ўсіх прысутных ды падкрэсліў прыхільнія адносіны да моладзі і ахвярную працу для ўсіх беларускага народа паважанага камп. М. Куліковіч, у часы якога і быў наладжаны гэты Банкет.

Дзякуючы ахвярнай і бязінтэрсной працы кампазытара, моладзь змагла выдаць шмат песьняў, чым забясьпечыла матаўлям беларускіх хоры ѹ супевакоў на толькі на эмigracii, але выданыя тут песьні выкарыстоўваюцца і на Бацькаўшчыне, дзе творы тамашніх кампазытараў ляжаць па дзесяць год у папцы, бо няма магчымасці іх выдаць.

На гэтым, як і на двух папярэдніх сходах Прыходу БАПЦ Царквы ѿ Мэльбурне адсунутчай настаяцель прыходу а. А. Кулакоўскі. Цяжка зразумець, чаму ён байкатуе дзейнасць Паraphvінае Рады. Можа

БЕЛАРУСЫ У ЧЫКАГА

Аб жыцці ѹ дзейнасці Беларуса ѿ Чыкага рэдка звязаныца веснікі ѹ беларускай прэсе. Выглядае звязаны, што тут Беларусы не пра-яўляюць нічога нацыянальна-гра-мадзкага. Тымчасам гэтак ѹ ёсць.

Білзі кожнае нядзелі адбываюцца зборкі, на якіх закранаюцца ѹ амбікуюцца розныя грамадзкія, палітычныя, рэлігійныя і арганізацыйныя пытаныні, што датычыцца да Беларусі ѹ Беларусаў. Прыймаюцца розныя пастановы.

Ніколі не здаралася, каб чыкаскія Беларусы на ладзілі ўрачыстага съвяткавання ѿ годкай Акту 25 Сакавіка, не ўшаноўвалі памяці Слуцкіх Герояў, не адзначалі іншых важных нацыянальных падзеяў. У часе Тыдня Паняволеных Народаў Беларусы Чыкага прыймаюць актыўны ѹдзел у маніфестаціях і паходах разам з іншымі нацыянальнасцямі.

Штогоду ѿ Чыкага ладзяцца выстакі народнага мастацтва розных народаў, на якіх бывае заўсёды ѹ наш беларускі аддзел. Сёлета 21 і 22 кастрычніка быў дзіві такія выстаўкі: На адной у беларускім аддзеле была паказаная карта беларускага гаспадарства Вялікага Княства Літоўскага, а побач — цяперашня карта БССР. На выстаўцы быў адзначаны Скарынаўскі ѿгудкі, паказаны ягонымі друблі. На сталох быў разложаны ткацкі ѹ ручныя народныя в'язы.

Тут-же сядзела ѹ вясковая пра-льня сп. сп. Тарэс Тарасевічанка, якія пракацівала кудзелю ѹ на пра-дзівізів пасынкі. Яна адмыслова для гэтага быўша настасяла ѿ скрынцы трохі лёну, які, вырашаны, тут-же стаяў пры ёй. Усім цікавым яна дакладна ѹ ёсць, а цікавых быў хоць адбяўляй.

Беларуская выстаўка была беззаганная, прыгожая ѹ наскрэб народна-нацыянальная. Усім тым, што спрычыніліся да наладжанья выстаўкі, належыцца вялікай падзялі, перадусім сп. М. Жызыньскі, сп. сп. Тарэс Тарасевічанцы, сп. сп. Людвікі Вялікі, сп. сп. й д-ру Рамаком.

Апрача выстаўкі, нашыя жанчыны быўшы наладзілі на ёй і беларускую сталаўку з вонзымі народнымі прысмакамі. Моладзь паказвала падчас выстаўкі беларускія народныя танцы.

Я. Чарніцкі

— ад кліўлендскага Аддзелу БАЗА, А. Маркевіч — ад выдавецкага клубу „Пагоня” і айцец Аляксандар — настаяцель мясцове паraphvі. Пасылья прамовы пад акампанімант камп. М. Куліковіч выступалі сяпявачкі Надзея Градэ і Іра Сымінова (Каліяда). Вельмі ўмелая выканала некалькі народных танцаў моладзь з Таронта пад кіраўніцтвам сп. Б. Кіркі. Далей распачаліся агульныя танцы пад аркестру сп. Б. Лішчонка з Канады.

Назаўтрае з рана, у панядзелак, яшчэ доўга разыўталіся з прыезнымі гасціямі. Шкада, што гэтыя трэйні дні прайшлі так хутка, але яны на доўга застануцца ѿ памяці

каму прыйшлося пабыць із сваімі суродзічамі і перажыць радасныя хвіліны. Ня дзів, што праф. М. Куліковіч, у часы якога якога ўсе ўзяліся, некалькі разоў пайтварыў: „Жыве яшчэ душа ѿ родзе гэтым”.

У. Д.

пачуць, зводзіца больш-менш да наступнага: 1. Людзі на бацькаўшчыне больш, чымся раней, самаўпачыненыя ѹ бастурботныя, жывуць больші сяняшнім днём, але цікаўца сусветнымі падзеямі. Хаця ѹ надалей глушаць заходніх радыёперадач, асабліва Голосу Амэрыкі й Рады Свабода, людзі съмеляла слухаюць гэтыя станцыі, і за гэта цяпер не караюць. 2. Расейчына заўсімія Беларусь. Скрозь чуваць расейскую мову. Навет беларускую кніжку вельмі цяжка дасцяць. 3. У шмат якіх паказных калгасах каровам і свінам жыве ѹ большай чыстацце ѹ на лепш асветленых будынках, чымся людзі, што яе даглядаюць. 4. Вельмі цяжка навязаць беспасяроднім людзям. Час і розныя жыццёўкі абставінні звязаны з дзейнасцю ў наступнага год у складзе: С. Карніловіч — старшыня Аддзелу С. Карніловіч адкрыў сход і запрапанаваў выбраць Прэзыдію. У Прэзыдіум быў выбраны Ул. Дунец

— старшыня, К. Калоша — сакратар. Сп. К. Кіслы, К. Калоша, Я. Раковіч і Ул. Дунец. На бацькаўскім сходзе быў выбраны Бацькаўскі Камітэт у наступным складзе: Я. Раковіч — старшыня, Ул. Дунец — сакратар, Я. Яраховіч — заступнік і А. Пракаповіч — скарбнік.

7-га кастрычніка, у суботу, а 8-ай гадзіні ўвечары адбываўся гадавы справаздачна-перавыбарчы сход кліўлендскага Аддзелу БАЗА. Да столешні старшыня Аддзелу С. Карніловіч адкрыў сход і запрапанаваў выбраць Прэзыдію. У Прэзыдіум быў выбраны Ул. Дунец — старшыня, К. Калоша — сакратар. Сп. К. Кіслы прачытаў пратакол з папярэдняга гадавога сходу, а сп. С. Карніловіч здзіў спраўаздачу з дзейнасцю ўстувае Упра-ві. Аддзелу Пасылья кароткае ды-скусыі сход даў устувае Упра-віе абелюторыю падзялкоў да падзялкоў усіх наступнага год у складзе: С. Карніловіч — старшыня, А. Стрэчан — заступнік, К. Кіслы — сакратар, А. Страпко — сябра. Ра-візійная Камісія бязь змены так-сама: К. Калоша, А. Шастак і Я. Каваленка.

На канцы сп. С. Карніловіч рас-

ПРЫЯЦЕЛЬ РОДНАГА ДРУКАВАНАГА СЛОВА

Шчырым і адданым энтузіястам беларускага друкаванага слова ѿ Францыі сп. Уладзімер Каштэліян. Раней, калі выходитыла „Бацькаўшчына”, ён бязінтэресаў памяці пашырэннем, пра-пагаваннем і здабываннем матар’льнае дапамогі для яе сярод нашых суродзічай у Францыі. Цяпер жа ўсю гэту работу зыніміць ўсё ўнікальнымі атданасцяй робіць ён для „Беларуса”. На зменшчынам вышыні фотадзімку мы знаёмімі нашымі чытальнікамі із сям’ёй сп. Ул. Каштэліяна: ім самім, ягонай жонкай Маргарытай, сынам Славікам і дачушкай Анісяй.

З ЖЫЦЦЯ БЕЛАРУСАЎ КЛІЛЕНДУ

За летні сэзон адбываўся толькі стойнасці. Было шмат палітычных тры народнікі пікнікі. Першы быў і нацыянальных дзеячоў, і ўдзел у пікніках узялі народнікі. Пікнікіх народнікі прыемна прапаганды.

**

23-га верасня адбываўся ѿ гатэлі „Стэйтлер” вялікі баль з нагоды „Дня Новых Грамадзянін”. На гэтым балю прысутнічала ѿ верхавінка гораду Кліленду і прадмесці. На самым пачатку адбываўся марш, у якім пры

УРАЖАНЬІ З ПАДАРОЖЖА

2. У ПАРЫЖЫ

Гэта было 14 ліпеня сёлета, калі наш самалёт сеў на лётнішчы калі Парыжа. Чуліся мы ніякавата. Перад намі падарожжа ў цэнтр гораду, дзе на хмойленым месцы магчымы спатканыне із знаёмымі...

Якой-ж амлай было неспадзеўкай, калі толькі вылезшы із самалёту малі спадарожніца раптам скапіла мяне за руку: „Глянь, глянь, вось той спадаў з бараць, я яго нейдзе бачыла, ён хіба Беларус!” І ў запраўды, гэта быў Беларус, а зь ім і другі суродзіч, а ў іх машына: прыехалі яны на лётнішча, каб спаткаць нас.

Сяньня сьвята — 14 ліпеня, адказваючы на вычытанае з нашых твараў зьдзіўленыне, гаворыць адзін з іх. — Нацыянальная сьвята Францыі. — 178-ыя ўгодкі Вялікай Французскай Рэвалюцыі. Сьвята ў Парыже — съвяточны настрой і ў нас, бо ж ці гэта часта здараецца, каб у прыгожы съвяточны ліпенскі дзень, якраз 14-га, ехаць вуліцамі съятуючай сталіцы ў таварыстве мясцовых Беларусаў.

У містечку Сартрувіль пад Парыжам жыве сям'я Уладзімера Шыманца ў хаце, якую пабудаваў ён сваімі рукамі. Сёлета хата паднялася яшчэ на адзін паверх, бо сям'я павялічылася. Беларусы ваколіц Парыжа часта наведваюць сям'ю Шыманцоў, таксама наведваюць іх і турысты, бо іхнай га-

Уладзімер Шыманец:
Вострабрамская вуліца ў Вільні
сыцінасць ведамая далёка. У іх правялі ѹ мы час нашага побыту тут. Нажаль, не давялося пабачыцца з іншымі Беларусамі, бо ліпень — месяц вакацый, дых траха ўсе разбехаліся на адпачынак.

кай музыка, беларуская песьня ѹ артысты.

Нас цікавіла ѹ цікавіць развіцьцё беларускага музичнага мастацтва за 50 год савецкай улады на Беларусі. Нам цікава было пачуць слайную калісі беларускія хоры, сымфанічныя аркестры, пабачыць танцавальныя ансамблі, нацыянальны балет; беларускія музычныя творы ѹ выкананы беларускіх мастацікіх сілай нас цікавілі, а не расейскія песьні. Мы цэнім расейскую музыку, але мы маем магчымасць пачуць яе, калі захочам.

Сумна таксама, што няма клясыкі ѹ перакладзе на беларускую мову, і артыстка мусіла сцільвіць архів з Кармэн па расейску. Вось М. Танк, замест траціц час і энэргію на сварку зь беларускім літаратарамі на эміграцыі, ніхай-бы лепіш парупіць, каб больш клясычных твораў было перакладзена на беларускую мову. На жаль, палітіка залезла ѹ маства.

Ніхай сабе Ціхан Кісялёў колькі хоча гаворыць пра вялікія эканамічныя дасягненныі Беларусі ѹ пра дабрабыт і багацьце яе, але нікога на пераканаеш на гэтым, калі не хапае сродкі, каб прывезьці на такую вынятковую нагоду як Экспо — 67 хор Шырмы, або хор Цітовіча, каб прывезьці танцавальны ансамбль і сымфанічны аркестр. Гэта ўсё-ж пан Кісялёў вінаваты, што толькі 37 артыстых змог прывезьці на канцэрт. Сорам за гэта ўраду БССР. Але за тое тым больше прызнаны артысты, што з такою малою групкай маглі добра канцэрт. Яны паказалі, што ёсьць на Беларусі добрыя артысты ѹ што жыве ўнікальная беларуская песьня, якую не пераможа ніякай русыфікацыя.

А. Грыцук

Івонка Сурвіла: Царква сів. Ільі ў Віцебску

Жаўняровіча, усе іншыя — Уладзімер Шыманца. Цікава, што дачка сп. Шыманца Івонка ѹ сын Лёнік таксама прызначана майстрству.

Уладзімер Шыманец, здроікі энтузіясты самавуки ѻ маствацкім жанры, пачаў майваць яшчэ на бацькаўшчыне ѹ 1932-33 гадох. Асабліва любі ён майваць краскі. Апнуўшыся пасля апосліне вайны ѹ Даніі, ён пачаў майваць на беларускія тэмы. Вялікую калекцыю больш за 30 аброзоў закупіў быў у свой дом адзін Датчанін. Трэйці раз узяўся ён за пэндзаль, як скончыў будаваць сваю хату пад Парыжам у 1963 годзе.

Прыблізна палаўна ягоныя аброзоў на беларускія тэмы. Улюбленым ягоным аўтам ѻ Францыі — касцёл у Сартрувіль з 11-га стагодзьдзя. Мастак стараецца даць сваім аброзам нейкі сэнс. Прыкладам, вэсі аброза гэтага касцёлу ѻ буру: на цёмным, пакрытым хмарамі небе, засталася малая лапінка сіняга неба — гэта ѹ ёсьць сымбаль съвятыні, што засталася адзінай пасля таго, калі на месцы разбураных іншых помнікаў стараёвчыны ўзынесьліся мадарныя тандэтныя блёкі дамоў. Або Вострабрамская вуліца ѻ Вільні, зусім пустая, бяз людзей, што звычайна стаяць тут на каленях...

Штогоду на выстаўку ѻ Вэрсалі, дзе выстаўляюць свае аброзы ѹ Ы. Жаўняровіч, дае свае аброзы ѹ ён. На аэрадроме моцны поціск рук, развязаные, праз акенца самалёту апошні позіркуні. Бывай, Парыж!

Два-тры ягоныя аброзы, а адзін з іх на беларускія тэмы, заўсёды фігуруюць і на выстаўцы ѻ Сартрувіль. Уладзімер Шыманец самавук у маствацтве, ён не наведваў ніякай прафесійнай маствацкай школы, а съхільнасць да майванання мае ўроджану.

Івонка Шыманец любіла майваць таксама з маленства, яшчэ на бацькаўшчыне. Пасля сканчэння сярэдняй школы ѻ Парыжу, яна паступіла ѻ вишэйшую школу ма-

стцаўства. Адзін з выдатных маствацкоў і практрасароў гэтага школы Суварбі запёўніў яе, што ейная бутучыня ѻ маствацтве загарантавана. Але бацькі пераканалі яе, што чылік хлеб мастваца, і яна, пакінуўшы маствацкую школу, паступіла на Сарбону, якую пасляхова закончыла ѹ 1959 г. з дыплем магістра замежных мов. Майванская аднак не закінула. Асабліва любіць майваць Івонка (на мужу Сурвіла) патрэб'ю гравюры на тымы гістарычнае мініўшчыны Беларусі. — Не, гэта ня „гобі”, а нешта больш глыбокае, нежкая патрэбадушы, — кажа яна на маю звягаву.

І трэба згадзіцца Ѷё, бо толькі патрэбай душы можна вытлумачыць факт, чаму малады здолны спэцыяліст вялікага тэхнічнага прадпрыемства ѻ Парыжу Лёнік Шыманец сюжэтам для сваіх аброзоў выбраў аблічца Хрыста. На выстаўцы аброзоў, дзе ён працуе, атрымаў за аброз Хрыста адну з першых узнагародаў.

Пакідалі мы гасцініных гаспадароў рана пры ўходзе сонца. На мальвах і сланечніках у іхніх агародзе залаціліся кроплі расы. Залаціліся ѹ дахі ѻ позаменых узыходзячага сонца. Горад будзіўся...

На аэрадроме моцны поціск рук, развязаные, праз акенца самалёту апошні позіркуні. Бывай, Парыж!

З. Станкевіч

ХРОНІКА

• Васеніяна вечарына ЗБК адбылася ѻ суботу 21 кастрычніка ѻ беларускай залі на Санклеранс у Таронта. Іграла аркестра сп. Б. Лісачонка з Ашгавы. Быў добры буфэт. Вечарына праішла весела.

• Адкрыццё чарговага году працаў зрабіла Задзіночаныне Беларускіх Жанчын Канады ѻ нядзелью 29 кастрычніка. Аб мэтах і задачанях гэтага году гаварыла старшыня Задзіночання др. Раіса Жук. Задзіночання разам з гасцінімі — мужчынамі разам з вялікім столом. Гаварылі, дыхскутавалі, папівалі каву із смачным чеснам хатніга выпеку.

У другой частцы дзяліліся ўражаньні ѻ беларускага Дня на Экспо — 67. Расказаў аб ім др. В. Жук. Іншыя сябры гаварылі пра свае ўражаньні. Агульнае ўражанье: Было шмат прарапаганды ѹ хлускі пра „сувэрэннасць” і нацыянальны характар БССР з вуснай яе долегаці, не пацверджанай фактамі. Выступлены артыстых БССР былі на высокім узроўні, але не абыглілі без расейскай песьні, чым псули нацыянальны аркестр. Гэта ўсё-ж пан Кісялёў вінаваты, што толькі 37 артыстых змог прывезьці на канцэрт. Сорам за гэта ўраду БССР. Але за тое тым больше прызнаны артысты, што з такою малою групкай маглі добра канцэрт. Яны паказалі, што ёсьць на Беларусі добрыя артысты ѹ што жыве ўнікальная беларуская песьня, якую не пераможа ніякай русыфікацыя.

• Хто жадае далейшага развіцьця рэднага друкаванага слова, той ія толькі свяячасна адновіць падпіску на „Беларус” на 1968 год, але ѹ прыдбае што найменш аднаго новага падпішчыка.

касным — канцэрты былі бедныя. Не хапала вялікага хору, які-б праціставіў хараство беларускай песьні. Не хапала танцавальнаага ансамблю, які-б паказаў багацьце беларускага народнага танцу. Беларускі канцэрты былі доказам, як далёка ѹ шэры кут саліхутае беларуское мастацтва ѻ БССР на карысць расейскага. Экспанаты з Беларусі на Экспо — 67 — як такія — яны былі выяўлены. Яны згубіліся ѻ вагульнай масе пад маркай „мэйд ін ЮССР”.

• Агульны Сход Пайшчыкаў Беларускага Цэнтра Адпачынку „Слуцак” адбыўся ѻ нядзелью 29 кастрычніка ѻ беларускай залі на Санклеранс у Таронта. Сход вёў стацьнія Управы інж. У. Шапары. Быў амбрыкаваны ціперашні стан маёмаўшы і далейшыя крокі дзеля развіцьця Цэнтра Адпачынку.

Сход пастанавіў давыбраць аднаго сябру Управы на месца выбушага сп. К. Акулы ѹ выбраць яшчэ двух сябров, каб павялічыць Управу да 5-асоб. Такім чынам да існуючых сябров Управы — сп. Шапарава і сп. Ганька былі давыбранны сп. сп. Б. Кірка, Г. Баранович і В. Крысанос.

• Хто жадае далейшага развіцьця рэднага друкаванага слова, той ія толькі свяячасна адновіць падпіску на „Беларус” на 1968 год, але ѹ прыдбае што найменш аднаго новага падпішчыка.

КАБІ ЖЫВЫМ НЕ БАЛЕЛА

Старожытныя Эгіпцяніе сваім памерлым стайлі піраміды. Маўзалею жонка збудавала грабніцу, якая стала адным із сямі дзвініц свету.

Нашыя працэзды сваім слáйным памерлым спылі курганы, а Беларусы ѻ Нью Джэрзі сваім памерлым купілі магільнік, які зьяўліцеца памятнікам тым, што хоць частку свайго жыцця аддалі бацькаўшчыне. Такая была думка ініцыятаў. Але гэты магільнік-памятнік памалу робіцца Ганчаровым Полем, і гэта простым спосабам: людзкім авалязкам зьяўліцеца паҳаваць памятнік — тараў. Але гэты магільнік-памятнік памалу робіцца Ганчаровым Полем, і гэта простым спосабам: людзкім авалязкам зьяўліцеца паҳаваць памятнік — тараў. Тараў быў думка ініцыятаў. Але гэты магільнік-памятнік памалу робіцца Ганчаровым Полем, і гэта простым спосабам: людзкім авалязкам зьяўліцеца паҳаваць памятнік — тараў.

Некаторыя з нашых суродзічаў зішаўшыя падзяданы. Ганчаровы Поле — значыць грамадзкая зямля для хавання бяспрытульных, бяздомных, лёс якім на судзіў мець сям'ю ці блізкіх, і якія пасля съмерці астрагаўца цяжарам для грамадзтва.

Некаторыя з нашых суродзічаў зішаўшыя падзяданы. Ганчаровы Поле — значыць грамадзкая зямля для хавання бяспрытульных, бяздомных, лёс якім на судзіў мець сям'ю ці блізкіх, і якія пасля съмерці астрагаўца цяжарам для грамадзтва.

Некаторыя з нашых суродзічаў зішаўшыя падзяданы. Ганчаровы Поле — значыць грамадзкая зямля для хавання бяспрытульных, бяздомных, лёс якім на судзіў мець сям'ю ці блізкіх, і якія пасля съмерці астрагаўца цяжарам для грамадзтва.

Некаторыя з нашых суродзічаў зішаўшыя падзяданы. Ганчаровы Поле — значыць грамадзкая зямля для хавання бяспрытульных, бяздомных, лёс якім на судзіў мець сям'ю ці блізкіх, і якія пасля съмерці астрагаўца цяжарам для грамадзтва.

Некаторыя з нашых суродзічаў зішаўшыя падзяданы. Ганчаровы Поле — значыць грамадзкая зямля для хавання бяспрытульных, бяздомных, лёс якім на судзіў мець сям'ю ці блізкіх, і якія пасля съмерці астрагаўца цяжарам для грамадзтва.

Некаторыя з нашых суродзічаў зішаўшыя падзяданы. Ганчаровы Поле — значыць грамадзкая зямля для хавання бяспрытульных, бяздомных, лёс якім на судзіў мець сям'ю ці блізкіх, і якія пасля съмерці астрагаўца цяжарам для грамадзтва.

Некаторыя з нашых суродзічаў зішаўшыя падзяданы. Ганчаровы Поле — значыць грамадзкая зямля для хавання бяспрытульных, бяздомных, лёс якім на судзіў мець сям'ю ці блізкіх, і якія пасля съмерці астрагаўца цяжарам для грамадзтва.

Некаторыя з нашых суродзічаў зішаўшыя падзяданы. Ганчаровы Поле — значыць грамадзкая зямля для хав

ПРАДАЎЖЭНЬНЕ „БЕЛАРУСКАГА ДНЯ”

Таму што ў „Беларусе” ўжо была справа здача із самога Беларускага Дня на Сусветнай Выстаўцы ў Монтрэалі, хачу тут даць свае ўражаны ѹ спасцяцярогі з прадаўжэння гэтага Дня, які расцягнуўся фактычна ў цэлы „Беларускі Тыдзень” у савецкім павілённе Выстаўкі. Не змаглі мы папасці на афіцыйны Беларускі Дзень, што адбыўся 28 верасня, і моцна гэтага шкадавалі.

Аднак у нядзелью 1-га кастрычніка зусім выпадкова, праходзячы каля аддзелу тэлевізарау у савецкім павілённе, мы пачулі знаёмыя мэлёды ѹ пабачылі на дзесятках экранах дзяўчат у беларускіх народных вопратках, што выконвалі „Ляноч”. Як блізка ѹ міла гучала родная мэлёдия сярод іншамоўнага народу і з гэтак далёка, аж адтуль, дзе ўзлару́ды кальшыца наш лён. Мы былі ўдзячныя ѹ за гэты кусочек свайго, паказанага на экране. Зьбіраліся ўжо адходзіць, калі выпадка пабачылі маленькую абвестку, на якой звычайнім машынапісным друкам абавязчайся парадак імпрэзай на гэты дзень. Апрача фільмаў аб Беларусі, паведамлялася ў заменцы ѹ двух беларускіх канцэртах а 5-ай і 6:30 гадз. Програмы ня было. Хто выступаў у канцэрце, мы таксама не маглі даведацца.

Але перад 5-ай гадз., ужо не знайшоўшы месца ў перапоіненай залі, мы занялі месцы на сходах каля самай сцены. Канцэрт пачаўся вясельнай полькай і пераплятанкай беларускіх народных мэлёдываў. Каля 20-ёх маладых дзяўчатаў і хлоціаў на каляровых народных вопратках іграли на цымбалах. Кіраваў канцэртам артысты Язэп Жыновіч.

Пасыя яго выступу салісты зь Менскай оперы А. Сабчанка зь песніяй пра Менск і народнай песніяй „Мікіта”. Салістка гэтай-жа оперы Тамара Ніжнікава выканала „Бульбу”, „Чабарок” ды іншыя народныя песні. Доўга гучэла зала ад воплескаў. Хоць для аўдиторыі слова песні былі незразумельныя, але самабытныя беларускія мэл-

оды ѹ высокамастацкае выкананне хвалівалі іх. Артысты змушаныя былі выходзіць па колкі разоў.

Пасыя заканчэння не змаглі мы ўтрымаша, каб не падвойці да артыстіх. „Дзякуем за прыгожы беларускі канцэрт!” — кірчы здалёк. Нам даюць аўтографы, пытавацца, ці застанёмся на другі канцэрт. Мы, зусім не выходзячы із залі, займаєм месцы ѹ першых рабочых.

Узноў бачым артыстіх зь Менскім зусім зблізу. Слухаем із захапленнем песню аб Беларусі. Жаноцкі квартэт народных песніў выконвае народныя песні „Чабарок”, „Куранткі” іншыя. Н. Даўдзік і Я. Паўловіч выконваюць фрагмент балету Чайкоўскага „Лебядзінае возера”. Аркестр цым-

балістых узноў цешыць нас мільямі народнымі мэлёдымі. Агульным съехам і гучнымі воплескамі ўзнагароджваюць гледачы А. Касцяеўскую і Г. Мартынава, што ўзбраў прауды памастацку выконваюць балетны абрэзок залётай паводле „Паўлінкі” Йянкі Купалы.

Наапашку слухаем із затоенным дыханнем патріятычную песню „Нёман” у выкананні барытона Віктара Вуяціча. А пасыя яго... „Вывайце здаровы...” — у выкананні ўсіх артыстіх.

Выходзім. Нэонавыя агні павілёнаў больш ная на цікавіць. Доўга маўчым, у сваім уяўленні здаецца чум яшчэ песні аб нашых рэках, палях, аб роднай Беларусі. А заміж каляровых агнёў, здаецца бачым нашых вясковых дзяўчатаў і хлопцаў у вышываных народных вопратках. „Вывайце здаровы!..”

А. К.

На Украінскім Свяще

Украінцы Кліўленду ў суботу 14 кастрычніка адмысловым банкетам адзначылі 25-ыя ўгодкі ад стварэння Украінскай Падстанкай Арміі — УПА. У часе апошніх вайны Украінскі народ разам зь іншымі паняволеными народамі ўзяўся быў за зброю, каб адваяваць сваю незалежнасць. З гэтай эпізайды і быўла створана УПА ў 1942 годзе.

У ганаровы камітэт сіятаваньня быў запрошаны прадстаўнікі паняволеных расейскім большавізмам народу, а таксама шэрэг выдатных прадстаўнікоў амэрыканскай граматэкаў. Ад Беларусі у ганаровы камітэт уваходзілі: а. А. Крыт ад БАПЦ і Я. Раковіч і С. К. ад Аддзелу БАЗА. Яны-ж быў прысутнымі ѹ на бэнкете.

Нашыя прадстаўнікі мелі добрую нагоду пазнаёміцца із шмат якімі прадстаўнікамі іншых паняволеных народу, ды сустэрэца із старымі знаёмымі, у тым ліку ѹ кангрэсмана Майка Фіенам. Ён між іншымі паведамі, што атрыманы ім у падарунку на леташні Сустэрэні Беларусі Падночнае Амэрыкі Кліўлендзе альбо зь беларускім народным арнамантам ды фотадызаймкамі зь беларускага жыцьця ѿ

Кліўлендзе знаходзіцца ѹ ягонаі галоўнай канцыляры ў Вашынгтоне, дзе яго із зацікаўленнем аглядаюць частыя наведваліні.

С. К.

БЕЛАРУСКІЯ НАРОДНЫЯ КАЗКІ

Стаганнем і пад фірмай Беларускага Інстытуту Навукі і Мастацтва ды пры грошавай дапамозе Фундаціі Пётры Кроцэўскага летася была выдадзеная салідная кнішка „Прыказкі Лагойшчыны”, якая змяшчае каля дзвюх тысячай прыказак разам з тлумачэнням іхнага зместу, запісаных Адамам Варлыгам у Лагойшчыне.

Адам Варлыга, у мінулым беларускі настаўнік, актыўны працаўнік у беларускім руху, а цяперака палітычны эмігрант і пэнсіянер, на гэтым ія спыніў сваі карысці дзейнасці ѹ галіне публікацый беларускага фальклёру. Быў селета, гэтым разам ужо Уладзімір Коштам, Адам Варлыга выдаў друкам у Нью Ёрку першы сыштак „Народных казак пра ведзьмай і нячысьцікай”. Гэта казкі таксама з Лагойшчыны, якія захаваліся на сваіх памяці Варлыга, а цяперака, літаратурна іх апрацаўвалісь, выдаў друкам.

Зусім правільна ѹ мэтазгодна, што ў сыштку першым — „Пра ведзьмай і нячысьцікай”, які складаецца з дзве ўдзельнікі, пяць з іх надрукаваны кірыліцай, а чатыры — лацінай.

Прыемна аздначыць, што знаходзіцца між намі людзі, як Адам Варлыга, якія, нічога памяціка не зарабляюць, із сваіх сціплых ашчадніціцай фінансуюць карысціны патрэбныя выданы.

ПАМЯТІ

ДАНІЛА КЛІНЦЭВІЧ

ахвярны працаўнік на беларускай ніве як на Бацькаўшчыне, гэтак і на эміграцыі, былы старшыня Нью-Ёркскай Акругі БАЗА ѹ актыўны сябра шмат якіх іншых беларускіх арганізацый, пасыя яго здравы... —

Антаніне Махноўскай

ПРЫЯЦЕЛИ

Падзяка

Гэтым складаю маю сардечную беларускую падзяку ўсім тым, што выявілі мне сваё спачуванье ѹ сувязі з балючай для мяне съмерці майго мужа, в. п. Аляксандра Махноўскага, асабліва-ж ўсім тым, што пры паховінах яго на могільніку ѹ Нью Брансвіку.

С. К.

Зусім правільна ѹ мэтазгодна, што ў сыштку першым — „Пра ведзьмай і нячысьцікай”, які складаецца з дзве ўдзельнікі, пяць з іх надрукаваны кірыліцай, а чатыры — лацінай.

Приемна аздначыць, што знаходзіцца між намі людзі, як Адам Варлыга, якія, нічога памяціка не зарабляюць, із сваіх сціплых ашчадніціцай фінансуюць карысціны патрэбныя выданы.

С. К.

ўсё-ж, калі ѹ жыцьці палююць на зубраў з папліскай. Прымітыўны лубок, дзе зашмурлы галоўнай цытаты з „Календара камуністага” перадылілісь на памінках. Сваёю сардечнасцю яны таксама можна кронулі мяне. Асабліва тут я зразумела, што ёсьць сярод нас добрыя людзі, і як гэта добра, што мы маем сваю Св. БАПШаркву ѹ сваймі могільнікамі. Гасподзь бых нахай щодра ўзнагародзіць усіх Вас за Вялікую дабрату, за Ваша цёпла, чулае слова.

Антаніна Махноўская

СЕЛІЧНА И МАНАСТЫР „МІР”

ПАСЬВЯЧЕНЬНЕ

Яго Высокапрапасыяшчэнству Архіяпіскапу БАПШаркве Васіль выканав урачысты акт пасвячэння селічна „Мір”, месца манастыра БАПШаркве ѹ Амэрыцы, у нядзелю 12 лістапада.

ПАТРЭБНЫЯ ПРАЦАУНІКІ

Селічна „Мір” патрабуе старшага работніка, які знаеца на малынках, трактах, самаходах і інш. Пачатак працы 16 лістапада. Пойнарэдзілінне сям'і ў Мірі. Платы паводле дамоўленасці.

Таксама патрэбны друкар, які знаеца на друкарстве ѹ друкарскіх машынах, на гаспадара манастирскага друкарні. Платы паводле дамоўленасці. Звязаніца на адры:

V. W. Wasilewski, M. D.
40 Quincy St., Passaic, N. J. 07055

БЕЛАРУСКАЯ НАРОДНАЯ КНІЖКА

Пры манастыры „Мір” будзе зачыненая беларуская нацыянальная бібліятэка. Галоўным гаспадаром гэтай кніжкі будзе сп. Юрка Віцьбіч. Атрыцыцца кніжкі дзеля агульнага карыстання адбідзецаў ѹ суботу 1-га чэрвеня 1968 г. Кажны, жадаючы карыстаць з кніжкі, можа атрымаць памешканне ѹ харчаванне ў манастыры. Кніжня ўжо скуплівае ці бяра ў першым паводле агульнага карыстання падзяліцца на падтрымкі ѹ зарадаўшыя ѹ Гібральтара. Падтрымкі з чытальнікіў падзяліцца на падтрымкі ѹ зарадаўшыя ѹ Гібральтара.

Юрка Віцьбіч